

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Димо Енев Енев – АМТИИ – „Проф. Асен Диамандиев”
Пловдив**

На дисертационен труд за присъждане на Образователна и научна степен „доктор“, Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, докторска програма „Хореография“ към Научна специалност „Хореография“ към катедра „Хореография“ на факултет „Музикален фолклор и хореография“ при АМТИИ – „Проф. Асен Диамандиев” Пловдив

Автор: МАРТИН СТОЯНОВ ПЕТКОВ

**Тема: „Завило се сватбено хоро“
Специфични танцови практики и обреди
от Сливенско**

Научен ръководител: проф. д-р Антон Андонов

Докторантът Мартин Стоянов Петков е представил комплект от документи на електронен носител, свързани с процедурата по защита дисертационния труд, както и 3 публикации отнасящи се към основната проблематиката засегната в научната разработка. Всички те отговарят на правилника за развитие на академичния състав и научната дейност на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив и затова нямам забележки към представените документи и материали.

Мартин Стоянов Петков е роден през 1990 г. в гр. Сливен, където през 2009 г. завършва своето средно образование в СОУ „Константин Константинов“ с профил „Български народни танци“. В периода 2009-2013г. се обучава в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, специалност „Българска народна хореография“, където придобива бакалавърска степен по специалността. През 2014 г. защитава и магистърската си степен в същата специалности „Българска народна хореография“ и „Артмениджмънт“. В периода между 2010 г. – 2015 г., освен като изпълнител в „Щатния танцов състав“ към АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив и танцова формация „Етноритъм“, работи и като ръководител в редица самодейни, любителски и детски състави като: Ансамбъл „Седенчица“ – гр. Пловдив, „Етно денс“ – с. Звъничево и др. През 2016г. работи като организатор на концертната дейност в АНПТ Сливен, а след това в края на същата година започва работа като балетмайстор в ОФА „Загоре“ – гр. Стара Загора. В гр.

Стара Загора работи и като хореограф на АНПТ „Зорница“ – гр. Стара Загора

От септември 2017 г. до сега работи като артист-балетист в ФА „Тракия“ – гр. Пловдив. От февруари 2020 г. е и част от колектива на клуб по Български танци „Гайтани“, като ръководител.

Разработваната проблематика в предложения научен труд **„Завило се сватбено хоро. Специфични танцови практики и обреди от сливенско“** насочва вниманието ни към една обширна тематика обобщаваща сватбените традиции от сливения край. Родовата и емоционална обвързаност на докторанта с този етнографски регион на България, допълва неговите професионални познания и търсения.

Дисертационния труд на Мартин Петков е структуриран правилно, като е изграден по наредбите за научното писане в АМТИИ. Обемът му е от 189 страници, включващ увод, пет основни глави, изводна част и приносни моменти. Разработката структурно е допълнена с приложение от снимков материал, поименен списък на информаторите от различните населени места, както и библиография от 96 книжни заглавия, които адекватно допълват труда и го изграждат в изследователски и приложен план.

Още в уводната част дисертантът изяснява мотивационната си насоченост и без да детайлизира ни насочва към сватбения обичай от сливения край с неговите – **„...предсватбени, същински сватбени и следсватбени...“** обредни дейности стр. 3. Още тук маркира участието и значението на танца в частност хората и игрите в обичая от отделните населени места. Всичко това обобщава с нуждата от допълнителни проучвания и изследвания по темата.

Формулирайки целите, задачите и методите на изследването, докторантът дефинира своето стремление за **„...съхранение и популяризиране на изворни образци, или иначе казано – опазване на нематериалното културно наследство на България, и в частност на Сливения регион...“** стр. 7

Още в I Глава. Обзор на научните изследвания по темата прави впечатление, че Мартин Петков е придобил значими теоретични познания по темата. Преминавайки през различните нива на проучвания за региона и обичая, автора допълва нуждата от нови описания и анализи.

II Глава. Обществени правила и поверия свързани със сватбата

В тази глава докторантът се насочва към неписаните дейности, които са в пълно единение със семейно – обредната система, като акцентира върху отделните предпоставки за достигането до сватбата. На първо място поставя социалния статус и присъствие в обществото, преминава през трудовите качества и заможността, възрастта и възможностите за инициация (седенки,

меджии и празничните хора), дадената дума и достига до уредените бракове. Сравнява дейностите в балканските и полянските села, като дава примери и ги обобщава.

В същинската част на труда структурирана от автора в глави III, IV и V са подробно описани и анализирани **Предсватбените обредни** дейности от различните населени места. Представените предсватбени обреди – „сватуване“, „*малък годеж*“, „*голям годеж*“ и „*одумване*“ стр. 42 са дешифрирани според етнографските им характеристики, но стремежът на докторанта за най-пълното им представяне не достига своя пиков ефект поради факта, че не се упоменава наличието или липсата на песенни и танцови практики в тази част от обичая.

В глава IV „Същински сватбени обреди“ докторанта проследява последователността, както на „подготвителните“ обредни действия – „*Калесване*“, „*Правене на байряк*“, „*Приготвяне на сватбените хлябове*“, „*Вземане на чеуза*“, „*Кравай*“-, „*Меденик*“ и „*Засевки*“, така и на „*Същинската сватба*“ включваща ритуалите „*Бръснене на момъка*“, „*Забулване*“, „*Извеждане*“, „*Венчавка*“, „*Посрещане*“ в дома на *младоженеца*, „*Сватбена трапеза*“, „*Разбулване*“, „*Изпращане на кумове*, „*Първата брачна нощ*“, „*Сладка ракия*“. Прибавяйки и „**Следсватбените обредни практики**“ от глава V „*Канене на булка*“ и „*Поврънки*“ автора затваря целия обреден цикъл на сватбения обичай от Сливенския край. Описанието на отделните обредни действия е изключително подробно със съпоставки, както с други теоретични трудове, така и с теренните проучвания на докторанта от различните населени места. Потърсена е, и е намерена символиката на отделните ритуали и реквизити, като са разкрити и етимологичните особености на отделните наименования. Това придава на разработката приложна и научна стойност в етнографски аспект. Описаните музикално-песенни и танцови примери са вплетени адекватно в научната разработка, но количественият им брой не кореспондира с богатата сватбена обредност на сливенския край. В малкото от представените хора и игри липсва тяхната утилитарна, символична, музикална и обредна характеристика.

Изводната част е базирана на основните конкретики засягащи същината на дисертационния труд. Направеното разделение с етнографска и хореографска насоченост дообогатява общото съдържание и придава практико-приложна завършеност на разработката. Освен представената традиционна обредност, дисертантът отдава значимост и на съвременното с думите „...*Макар в днешно време традицията да е много по – различна и значението на повечето от действията, във всеки един обичай, да са*

изгубили своя първоначален замисъл, все пак до нас са достигнали достатъчно сведения, за да може те да бъдат описани по начина, по който са битували в миналото, и по – дълбокия смисъл вложен някога в тях... “ стр. 158

Значимостта на изследването се проявява и чрез принос към разширяването на познанията в конкретната насоченост и впечатлява със своята пълнота и изчерпателност.

Приносите на труда, шест на брой кореспондират адекватно с направените проучвателно-аналитични реализации и допълват цялостната конструкция на дисертацията, като целенасочено и детайлно автора ги вплита в отделните ѝ направления.

Статиите и докладите на докторанта са упоменати коректно, показващи различни етапи от изследователската му работа.

Авторефератът от 36 стр. е съставен въз основа на дисертационния труд и следва неговата последователност и съдържание.

В заключение изразявам своята положителна оценка за научния труд на тема **„Завило се сватбено хоро. Специфични танцови практики и обреди от сливенско“** на докторанта и с препоръка преди приложното му издаване да бъде обогатен с танцови и музикално-песенни примери, убедено препоръчвам на Научното жури да присъди на Мартин Стоянов Петков образователната и научна степен „доктор“, професионално направление 8.3, „Музикално и танцово изкуство“, докторска програма „Хореография“.

12.10.2024г.

доц.д-р Д. Енев